

DNR: 2026/63

Handläggare: Anna Nyström
Telefon: 08-508 460 92

Till Stockholms Stadshus AB

Remiss av Funktionsprogram till förskolor

Sammanfattning

Stockholms Stadshus AB har remitterat Funktionsprogram till förskolor till SISAB för yttrande.

I samband med budget 2024 beslutade kommunfullmäktige att ge förskolenämnden i uppdrag att i bred samverkan med berörda förvaltningar, nämnder och bolag, ta fram ett styrande stadsövergripande funktionsprogram för förskolelokaler. Syftet med förslaget till ett stadsövergripande funktionsprogram för förskolelokaler är att det ska bidra till en likvärdig och kvalitativ funktionalitet vid nybyggnation av förskolelokaler, i såväl friliggande fastigheter som i flerbostadshus. En tydlig struktur, ett gemensamt arbetssätt och gemensamma mallar inom staden skapar möjligheter för en bredare samverkan och en samsyn i arbetet, vilket är nödvändigt för att nå likvärdighet vid planering och i den vidare projekteringsprocessen. Funktionsprogrammet kommer, tillsammans med Lekvärdesriktlinjer, leda till en ökad likvärdighet gällande förskolornas utformning både inomhus och utomhus, men också till en mer kostnads- och tidseffektiv planering av nya förskolor liksom vid anpassningar i befintliga förskolor. I detta remissvar framförs synpunkter kring de aspekter som hänger samman med SISAB:s arbete med utbildningsmiljöer.

Ebba Bock Agerman
VD

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB

Postadress:
Box 5010
121 05 Johanneshov

Besöksadress:
Palmfeltsvägen 5, våning 5
121 62 Johanneshov

Tel: 08-508 460 00
e-post: diarie@sisab.se
webbadress: www.sisab.se

Org.nr: 556034-8970
Styrelsens säte: Stockholm
En del av Stockholms stad

Remissen

I samband med budget 2024 beslutade kommunfullmäktige att ge förskolenämnden i uppdrag att i bred samverkan med berörda förvaltningar, nämnder och bolag, ta fram ett styrande stadsövergripande funktionsprogram för förskolelokaler. Syftet med förslaget till ett stadsövergripande funktionsprogram för förskolelokaler är att det ska bidra till en likvärdig och kvalitativ funktionalitet vid nybyggnation av förskolelokaler, i såväl friliggande fastigheter som i flerbostadshus. En tydlig struktur, ett gemensamt arbetssätt och gemensamma mallar inom staden skapar möjligheter för en bredare samverkan och en samsyn i arbetet, vilket är nödvändigt för att nå likvärdighet vid planering och i den vidare projekteringsprocessen. Funktionsprogrammet kommer, tillsammans med Lekvärdesriktlinjer, leda till en ökad likvärdighet gällande förskolornas utformning både inomhus och utomhus, men också till en mer kostnads- och tidseffektiv planering av nya förskolor liksom vid anpassningar i befintliga förskolor.

SISAB:s synpunkter

SISAB välkomnar ett stadsövergripande funktionsprogram för förskola och ser fram emot att tillsammans med förskoleförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna säkerställa att staden skapar ändamålsenliga lokaler med goda och långsiktiga förutsättningar för alla barn i Stockholm. Att erbjuda utbildningsmiljöer med kvalitet, sund ekonomi och långsiktig miljöhänsyn är prioriterat. SISAB har lång erfarenhet av att utveckla ändamålsenliga och välplanerade miljöer för förskoleverksamhet och dialogen kring programmet har varit god. Flertalet av SISAB:s tidigare medskick, avseende funktionsprogram för förskolelokaler, har omhändertagits och inarbetats i funktionsprogrammets stödmaterial.

Ett väl fungerande funktionsprogram kommer att stärka likställigheten i staden gällande förskolemiljöer och blir ett bra hjälpmedel i planeringen. Ett funktionsprogram som blir gemensamt för alla stadsdelsförvaltningar skapar tydlighet i planeringen och underlättar likvärdigheten.

Av förslaget till program framgår att avvikelser inte behöver dokumenteras, men erfarenhetsåterföringen är ett viktigt inslag för att ta tillvara goda erfarenheter lokalt hos nämnden. SISAB håller med om vikten av erfarenhetsåterföring och anser att viss systematik i dokumentation kan vara bra för framtida utveckling.

Bolaget föreslår utifrån ett trygghetsperspektiv att programmet lägger till skrivningar om klämskydd även om det från SISAB:s sida kommer finnas anvisningar som kompletterar funktionsprogrammet i flera delar. SISAB är dock inte den enda byggaktören i staden för förskolor.

Stödmaterialet omfattas inte av denna remiss då den inte ska beslutas av kommunfullmäktige utan beslutas och uppdateras av förskolenämnden. Programmet och dess stödmaterial utgör tillsammans med dokumentet Lekvärdesriktlinjer ett verktyg för planering och projektering av nya förskolor samt vid om- och tillbyggnad av befintliga förskolor. Då SISAB är den aktör i staden som ansvarar för projektering av friliggande nya förskolor är stöddokumentet väsentligt att ta del av i sammanhanget. SISAB har noterat skrivningar om omställbarhet där syftet är bra men samtidigt kan det konstateras att det finns utmaningar. Möjligheten att ställa om får bli ett utvecklingsarbete framåt och det är därför bra att det utformas som vägledande. SISAB anser att det är rimligt att verka för omställbarhet så långt möjligt utifrån verksamhetens behov och krav på kostnadseffektivitet. Avsnitten om omställningsbarhet har höga ambitioner och omfattar bland annat ventilation, kökskapacitet, kommunikationsvägar och entreer. I stödmaterialet anges exempelvis att bärande väggar, stommar och schakt ska utformas så att framtida planlösningar inte begränsas och här framgår att schakt och installationsstråk bör utformas med reservutrymme för framtida ändringar och kompletteringar. Det anges även att installationer och driftutrymmen ska planeras så att förskolebyggnaden helt eller delvis ska kunna anpassas till annan

verksamhet utan att detta har påverkan på att byggnaden i första hand är planerad för förskoleverksamhet. I avsnittet kring omställbarhet kan bolaget konstatera att bärande väggar är i sig en begränsande faktor och beror av hur planlösningen optimerats. Reservutrymme för eventuella framtida anpassningar kan komma att påverka den aktuella planlösningen. Reservutrymme kan även komma att inverka på och inskränka den behövda verksamhetytan utan att medge funktion för avsedd verksamhet. Installationer och driftutrymmen driftoptimeras för det aktuella kapacitetsbehovet för att vara kostnadseffektiva.

Lokaler för förskola är en relativt koncentrerad och optimerad byggnad där möjlighet till ny uppdelning av byggnaden är begränsad att genomföra. Förändringar av fasad med nya dörrupptagningar är oftast begränsad på grund av gällande detaljplanebestämmelser samt stommens utformning. Oftast är förskolor byggda med stålpelare vilket medger ändring av befintlig rumslösning utan åverkan på bärande vägar.

Bolaget anser generellt att skrivningarna kring omställbarhet i programmet kan mjukas upp så att de blir vägledande på samma sätt som stödmaterialet alternativt att det tydligt framgår att det är en samlad ambition om en utveckling framåt.

SISAB ser gärna en fortsatt dialog kring stödmaterialet tillsammans med förskolenämnden då stödmaterialet överlappar och i delar kommer att få läsas tillsammans med SISAB:s projekteringsanvisningar. Exempelvis anges i stödmaterialet att växtlighet på fasad eller tak kan vara ett sätt att få in mer växtlighet. SISAB ser utmaningar med växtlighet på tak och fasad med anledning av skötselutmaningar. Detta påverkar även val av fasadmaterial och takutformning med eventuell kostnadspåverkan. SISAB ser även att man möjligen skulle kunna göra vissa tydliggöranden avseende växtlighet. Detta utifrån att giftiga växter och växter med negativ hälsopåverkan exempelvis allergi ska undvikas. Starkt doftande växter bör inte planteras vid sittplatser eller entréer. Växter med icke ätliga bär och frukter ska inte förekomma. Även ätliga frukter kan ibland dra till sig getingar och råttor så viktigt att tänka över placering.

Sammanfattningsvis ser SISAB stora fördelar med funktionsprogrammet och ser fram emot fortsatt planering och utveckling tillsammans med stadsdelsförvaltningar och förskoleförvaltningen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ebba Bock Agerman, VD	2026-03-17